

# VILODAGEN

av

Lennart Wiberg

## Innehållsförteckning

Inledning...s 2

Den första veckodagen s 2

Guds oföränderliga lag s 3

Jesu exempel s 5

Två lagar s 5

Sabbaten s 6

Herrens dag s 8

Hebr 4 s 9

Ett minnesmärke över såväl skapelsen som befrielsen från synden s 10

Sabbatens innehåll s 12

Ytterligare tankar s 12

Guds auktoritetsmärke och vilddjurets auktoritetsmärke s 13

Guds sigill s 14

Var kommer söndagen ifrån? s 15

Varför började kristna hålla söndagen helig?  
s 15

Vad säger den romersk-katolska kyrkan om söndagen? s 17

En jämförelse mellan Guds Tio Bud i Bibeln (å ena sidan) och de tio buden i den katolska katekesen och i den protestantiska katekesen (å andra sidan) s 18-21

## Inledning

Eftersom slutstriden här på jorden främst kommer att handla om vilodagen (sabbat/söndag) enligt Upp 14:6-12 är det av stor betydelse att ha en klar förståelse av detta, vilket också innebär att kunna besvara de vanligaste frågorna i detta ämne. Den vanligaste invändningen mot att sabbaten fortfarande skulle vara giltig under Nya Testamentets tid kommer troligtvis från att man missförstått bibeltexter som Kol 2:14-17 (och då även Gal 4:9-11 och Rom 14:5-6). Eftersom jag utförligt försökt förklara denna bibeltext i en tidigare artikel (*"De årliga högtiderna och dess förebilder"*) hänvisar jag till denna för dem som vill läsa mer om detta.

## Den första veckodagen

*"Jesu, hans (Faderns) Sons, blod renar oss från all synd.", "Om vi bekänner våra synder är han trofast och rättfärdig, så att han förlåter oss våra synder och renar oss från all orättfärdighet." (1 Joh 1:7; 1:9).*

Innan vi närmare analyserar några bibeltexter i Nya Testamentet som ibland används som stöd för söndagsfirande, eftersom Jesu efterföljare var församlade på första veckodagen, är det logiskt att bevisa att den första veckodagen är söndagen i Nya Testamentet. Se till exempel Luk 23:50-24:2, där (lång)fredagen, sabbaten (lördagen) och den första veckodagen (söndagen), då Jesus uppstod från de döda, kommer direkt efter varandra.

Söndagen benämns alltid *"första veckodagen"* i Nya Testamentet. Ingenting i själva namnet antyder att denna dag skulle vara helig i Nya Testamentet. Endast sex texter i Nya Testamentet talar om den första dagen i samband med Kristi liv: Matt 28:1, Mark 16:2, 9; Luk 24:1; Joh 20:1, 19. I hela Nya Testamentet omtalas den sjunde dagen fortfarande som sabbaten - precis som i Gamla Testamentet. När Jesus mötte sina lärjungar i dessa nämnda bibeltexter - efter sin uppståndelse - finns det inte någon antydning om att den första veckodagen skulle vara helig.

Jesus antydde inte heller för sina lärjungar innan han korsfästes att den första veckodagen skulle bli helig efter hans död. Det finns heller inte någon antydning om att Jesus talade med sina lärjungar om detta under de 40 dagar han samtalade med dem om sitt rike efter sin uppståndelse (se Apg 1:3). Trots det firar en mycket stor del av den kristna världen

söndagen till minne av Jesu uppståndelse. Längre fram i den här artikeln skall visas varifrån söndagsfirandet har sitt ursprung. Men först en kort analys av ovanstående bibelverser. Anledningen till att Jesu lärjungar var församlade på en och samma plats på uppståndelsedagen var inte för att hålla söndagen helig utan *"av rädsla för judarna"* (Joh 20:19).

De fyra evangelisterna nämner alla Jesu möte med lärjungarna på uppståndelsedagen för att bekräfta att Jesu uppståndelse ägt rum på denna dag, precis som Jesus tidigare sagt. När Jesus mötte lärjungarna åtta dagar senare (Joh 20:26-28) var det enbart för att bevisa för Tomas att Jesus hade uppstått, eftersom Tomas inte var med de övriga lärjungarna på uppståndelsedagen när Jesus först visade sig för dem efter uppståndelsen (Joh 20:19, 24). Tomas trodde inte på de övriga lärjungarnas vittnesbörd att de mött Jesus på uppståndelsedagen.

Apg 20:7 används ibland som argument för att Gud gjort söndagen helig till minne av Jesu uppståndelse: *"På den första dagen i veckan var vi församlade för att bryta bröd. Paulus, som skulle resa nästa dag, talade till de församlade, och han höll på att tala ända till midnatt."*

Om det är nattvarden som menas med *"att bryta bröd"* i denna vers, bevisar det ingenting om eventuellt söndagsfirande, eftersom Jesu lärjungar *"varje dag...bröt bröd och höll måltid med varandra i jublande, uppriktig glädje"* enligt Apg 2:46. Brödsbrytelsen var alltså inte begränsad till någon särskild dag.

I Apg 20:3-21:15 ges åtskilliga tidsangivelser beträffande Paulus tredje missionsresa. När Paulus talar om *"den första dagen"* i Apg 20:7 är det endast en av flera tidsangivelser som ges för att beskriva hur resan fortskred rent tidsmässigt. När vi läser om Paulus missionsresor finner vi att Paulus talade *"oavbrutet"*. När det gäller Apg 20:7 får vi veta anledningen till varför Paulus talade till de församlade. Han skulle *"resa nästa dag"*. Paulus tog alltså sista tillfället att tala till de församlade innan han reste vidare. Det var ett avskedsmöte. Ingenting i Apg 20:7 antyder om att söndagen skulle vara helig för de kristna.

*"På första veckodagen skall var och en av er hemma hos sig lägga undan och spara vad han lyckats samla ihop, så att inte insamlingarna sker först när jag kommer." (1 Kor 16:2).*

Somliga påstår att ovanstående text talar om ett religiöst möte där de församlade ger pengar till behövande – i det här fallet pengar till de kristna i Jerusalem. Dessa påstår att om det här är frågan om ett religiöst möte, så bevisar det att söndagen är helig eftersom detta möte skedde på en söndag. Men texten säger inte att en diakon här samlar upp pengar under ett religiöst möte, utan att *"var och en... hemma hos sig lägger undan och sparar vad han lyckats samla ihop"*. Detta innebär alltså att på första veckodagen skulle var och en hemma hos sig - inte under något religiöst möte - lägga undan så mycket pengar som han lyckats samla ihop för de behövande i Jerusalem. Vad då för pengar? Jo, allt talar för att det handlar om pengar som skulle tas från den senaste veckans inkomster. Om pengar sparades bara någon gång i månaden (hemma hos sig) är risken stor att det samlade beloppet blev mindre eftersom man kunde använda mer av lönen för andra ändamål innan man lade undan för att spara till de behövande i Jerusalem.

## Guds oföränderliga lag

*"Våra synder bar han i sin egen kropp upp på korsets trä, för att vi skulle vara döda från synderna och leva för rättfärdigheten" ( 1 Petr 2:24).*

Tio Guds Bud är nedskrivet i 2 Mos 20:1-17. Det fjärde budet (v 8-11) talar om sabbatsdagen: *"Tänk på sabbatsdagen så att du håller den helig. Sex dagar skall du arbeta och sköta alla dina sysslor. Men den sjunde dagen är Herrens, din Guds, sabbat. Då skall du inte utföra något arbete, varken du eller din son eller din dotter, din tjänare eller din tjänarinna eller din boskap, och inte heller främlingen som bor hos dig inom dina portar. Ty på sex dagar gjorde Herren himlen och jorden och havet och allt som är i dem, men på sjunde dagen vilade han. Därför har Herren välsignat sabbatsdagen och gjort den till en helig dag."*

I 1 Mos 2:1-3 kan vi läsa att *"Gud välsignade den sjunde dagen och gjorde den till en helig dag, därför att han på den dagen vilade från allt sitt verk som han hade skapat och gjort."* Sabbatsdagen (lördagen), den sjunde dagen, är alltså ett minne av Guds skapelse. Se även 2 Mos 31:16, 17. Denna dag är då inte begränsad till judarna - som började existera 2000 år senare - utan är giltig för hela mänskligheten.

Uppmaningen i sabbatsbudet att inte utföra något arbete på den sjunde dagen är inte begränsad till judarna. Uppmaningen gällde även *"främlingen"* enligt 2 Mos 20:10. *"Främlingen"* kan ha tillhört vilket folk eller ras eller nation som helst. Även icke-judar uppmanas alltså här att hålla sabbaten helig, som ett minne av Guds skapelse.

Eftersom sabbaten har sitt ursprung i skapelsen är det inte konstigt att sabbaten skall hållas helig på den nya jorden av Guds trogna barn från **varje** folk, ras och nation: *"Ty liksom de nya himlarna och den nya jord, som jag vill skapa, skall bestå inför mig, säger Herren, så skall er avkomma och ert namn bestå. Och nymånadsdag efter nymånadsdag och sabbatsdag efter sabbatsdag skall alla människor komma och tillbe inför mig, säger Herren."* (Jes 66:22, 23).

Det är ett faktum att Gud talade Tio Guds Bud till judarna på Sinai berg strax efter deras utgång från Egypten (se 2 Mos 20:1-17). Men redan **innan** detta skedde prövade Gud Israels barn huruvida de höll sabbaten helig genom att inte samla in manna (bröd) på sabbaten, se 2 Mos 16:22-31. Sabbaten har inte sitt ursprung från Sinai utan från skapelsen.

Även de övriga buden i Tio Guds Bud måste ha funnits under hela människans existens. Synd är överträdelse av lagen (Rom 3:20, 1 Joh 3:4), det vill säga Tio Guds Bud. Adam kunde inte ha syndat genom att äta av den förbjudna frukten om inte Guds lag fanns då. 1 Mos 4:1-12 visar att Kain syndade mot Gud genom att döda sin broder Abel. I 1 Mos 20:1-7 kan vi läsa att Gud hindrade kung Abimelek från att synda mot Gud genom att gifta sig med Sara, som redan var gift med Abraham. I 1 Mos 39:7-10 får vi veta att Josef vägrade synda mot Gud genom att ha sex med en kvinna som var gift med en annan man. På samma sätt måste Tio Guds Bud existera under Nya Testamentets tid för att visa att synd är överträdelse av denna lag (Rom 7:8, 1 Joh 3:4). Längre fram i den här artikeln skall vi ge ytterligare bevis på att sabbaten, den sjunde dagen, är lika helig idag som under Gamla Testamentets tid.

Somliga påstår att Tio Guds Bud, som de nedskrevs i 2 Mos 20, inte längre gäller eftersom *"kärleken är lagens uppfyllelse"* (Rom 13:10). De påstår att denna bibeltext lär oss att i stället för att följa Tio Guds Bud skall vi älska Gud av allt vårt hjärta och vår nästa som oss själva. Matt 22:34-40 motbevisar

det. Här får Jesus frågan av en "laglärare" (v 35), som ville sätta honom på prov:

*"Mästare vilket är det största budet i lagen?" Jesus svarade honom: "Du skall älska Herren din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ och av hela ditt förstånd. Detta är det största och främsta budet. Sedan kommer ett som liknar detta: Du skall älska din nästa som dig själv. På dessa två bud hänger hela lagen och profeterna."* (v 36-40).

Jesus besvarade frågan "vilket är det största budet i **lagen**?" (v 36). Jesus citerar då från 5 Mos 6:5 och 3 Mos 19:18. Om detta dubbla kärleksbud skulle ersätta Tio Guds Bud under Nya Testamentets tid får vi problem, eftersom det dubbla kärleksbudet gavs till judarna efter utgåendet ur Egypten vid den tid då Gud förkunnade Tio Guds Bud för dem i Gamla Testamentet. Gällde det dubbla kärleksbudet samtidigt med Tio Gud Bud i Gamla Testamentet är det logiskt att det dubbla kärleksbudet gäller samtidigt med Tio Guds Bud i Nya Testamentet. I själva verket är det dubbla kärleksbudskapet en sammanfattning av Tio Guds Bud. Jesus sade att på det dubbla kärleksbudet "hänger **hela** lagen och profeterna." (v 40).

I Bibeln följs alltid kärlek och lag åt: "När vi älskar Gud och håller hans bud, då vet vi att vi älskar Guds barn. Ty detta är kärleken till Gud: att vi håller hans bud. Och hans bud är inte tunga" (1 Joh 5:2, 3). Om vi verkligen älskar Gud och vår nästa kommer vi att hålla Tio Guds Bud.

Paulus var mycket angelägen om att understryka att ingen kan bli frälst genom egna gärningar (som han själv försökte före sin omvändelse, precis som judarna i övrigt). Eftersom vi blir frälsta endast på grund av Guds nåd, genom tron på Jesus (Rom 9:30-33, Ef 2:8), var Paulus också mycket angelägen om att understryka att Tio Guds Bud fortfarande gäller: "Upphäver vi då lagen genom tron? Tvärtom! Vi upprätthåller lagen." (Rom 3:31). Paulus varnar här för uppfattningen att tron på Jesus upphäver Tio Guds Bud. Även om vi blir frälsta på grund av Guds nåd, genom tron på Jesus, varnas vi för att bli bedragna genom att tro att vi av den anledningen kan fortsätta synda (Rom 6:1-2, 15). Och synd är överträdelse av Guds lag (Rom 7:8, 1 Joh 3:4).

Om inte Tio Guds Bud fortfarande gäller skulle det alltså heller inte finnas någon synd, eftersom synd är överträdelse av Tio Guds Bud. Jesu död för våra

synders skull skulle då varit helt överflödig. Jesu död för våra synders skull är alltså ett starkt bevis för giltigheten av Tio Guds Bud. Dessutom skall vi dömas efter Tio Guds Bud (Rom 2:12, Jak 2:10-12, Upp 20:12-13). Utan Tio Guds Bud skulle det inte finnas någon dom.

Det finns texter i Nya Testamentet som citerar direkt från Tio Guds Bud i Gamla Testamentet och därmed visar att Tio Guds Bud fortfarande är giltiga, se Rom 7:7, "Du skall inte ha begärelse" (tionde budet), Ef 6:2-3, "Hedra din far och din mor...för att det skall gå dig väl och du skall länge leva på jorden" (femte budet) och Jakob 2:10-12, "Du skall inte dräpa", "Du skall inte begå äktenskapsbrott" (sjätte och sjunde budet). Det är då logiskt att dra slutsatsen att även sabbatsbudet (det fjärde budet) i 2 Mos 20:8-11 fortfarande är giltigt.

Det bör upprepas att Kristus dog för att försona människans överträdelse av Guds lag, Tio Guds Bud. Om Tio Guds Bud kunde upphävas behövde inte Kristus ha dött för vår skull.

Matt 5:17, 18 bekräftar giltigheten av Tio Guds Bud i dag : "Tro inte att jag har kommit för att upphäva lagen eller profeterna. Jag har inte kommit för att upphäva utan för att fullborda. Sannerligen säger jag er: Innan himmel och jord förgås skall inte en enda bokstav, inte en prick i lagen förgås, förrän det har skett."

Dessa ord från Jesus är ett starkt vittnesbörd om oföränderligheten av Tio Guds Bud. I Matt 5:21-30 talar Jesus först om vissa av Tio Guds Bud (se v 21 och 27) och därefter om vissa föreskrifter från Mose lag (se v 33, 38). Jesus ger i v 21-30 sin tolkning av Tio Guds Bud som en motsats till de judiska ledarnas falska tolkning av dessa bud. Jesus vill här bland annat framhålla att det var de judiska ledarna som upphävde Tio Guds Bud – inte Jesus – genom sina traditioner. Jesus kom för att "fullborda" Tio Guds bud genom att ge människan ett föredöme genom Jesu fullkomliga lydnad. Det gäller då också sabbatsbudet i 2 Mos 20:8-11 som är en uppmaning till oss att hålla lördagen helig (från solnedgång till solnedgång). I Matt 5:17, 18 uppmanas vi att följa Jesu exempel i lydnad för Tio Guds Bud, till exempel när det gäller helighållandet av sabbaten. "Innan himmel och jord förgås skall

*inte en enda bokstav, inte en prick i lagen förgå” (Matt 5:18).*

## Jesu exempel

*”Han har frälst oss från mörkrets valde och fört oss in i sin älskade Sons rike. I honom är vi friköpta och har fått förlåtelse för våra synder.” (Kol 1:13).*

Det är ett faktum att Jesus höll sabbatdagen helig som en sann jude: *”På sabbaten gick han till synagogan som han brukade.” (Luk 4:16).* Inga kristna förnekar det. I den kristna världen är man emellertid inte överens om Jesus upphävde sabbatsdagen när han dog på korset eller inte. Orsaken till att somliga bekännande kristna påstår att sabbaten slutade att gälla när Jesus dog på korset skall tas upp i nästa underrubrik. Här skall bara bekräftas att Jesus genom sitt exempel visade att sabbatsdagen, den sjunde dagen, är lika giltig efter Jesu korsfästelse som före. Först skall vi undersöka på vilken veckodag Jesus korsfästes.

I Luk 24:e kapitel framgår det tydligt att Jesus korsfästes på en fredag – tillredelsedagen, dagen före sabbatsdagen då man förberedde sig för sabbaten (se Luk 23:54). Långfredagen firas ju än idag som ett minne av Jesu korsfästelse. Dessutom vet vi att några kvinnor som var Jesu efterföljare hade gjort i ordning välluktande kryddor och oljor för att smörja Jesus så fort sabbaten var över, på första veckodagen (se Matt 28:1) – på söndagen. Jesus själv hade förut sagt att han skulle uppstå på tredje dagen (se Matt 16:21). Ingen behöver tvivla på att sabbatsdagen är en och samma veckodag idag i vår kalender som för ett par tusen år sedan, eftersom t ex judarna firat denna dag utan avbrott sedan dess. Det kan därför inte ha skett någon förskjutning av veckodagarna.

Det intressanta är emellertid att Jesus aldrig sade något till sina lärjungar om att sabbatsdagen inte skulle hållas helig efter hans död. Tvärtom bekräftades sabbatens giltighet efter Jesu död, genom Jesu eget exempel. Jesus vilade i graven under sabbatsdagen, som ju kom **efter** hans korsfästelse. Det var en tydlig bekräftelse på att hans efterföljare skulle följa Jesu exempel när det gäller sabbatsfirande även efter Jesu korsfästelse. Jesus är vårt exempel både före och efter sin korsfästelse när det gäller lydnaden för sabbatsbudet.

*”Vi vet att vi har lärt känna honom, när vi håller hans bud. Den som säger: ’Jag känner honom’ och inte håller hans bud, han är en lögnare och sanningen finns inte i honom. Men hos den som håller hans bud är verkligen Guds kärlek fullkomnad. Så vet vi att vi är i honom. **Den som säger sig förbli i honom är skyldig att själv leva så som han levde.**” (1 Joh 2:3-6).*

*”**Kristus led ju i ert ställe och efterlämnade ett exempel åt er, för att ni skulle följa i hans fotspår. Han hade inte begått någon synd, och svek fanns inte i hans mun.**” (1 Petr 2:21, 22).*

Somliga kristna påstår att söndagen skall firas till minnet av Jesu uppståndelse. Men det står ingenting om detta i Bibeln. Den första veckodagen har ingen särställning framför de övriga arbetsdagarna under veckan i Nya Testamentet. Den första veckodagen benämns bara som den första veckodagen (och inte t ex sabbatsdagen) efter Jesu uppståndelse.

## Två lagar

*”Du skall ge honom namnet Jesus, ty han skall frälsa sitt folk **från** deras synder.” (Matt 1:21).*

Jesu frälser sitt folk **”från deras synder”** – inte i dem. Eftersom Jesus dött för våra synders skull och som Översteprästs har **”all makt i himlen och på jorden”** (Matt 28:18) kan han skänka syndernas förlåtelse och kraft till fullständig seger över synden till varje ångerfull, botfärdig syndare, se **Hebr 4:14-16**.

Sabbaten instiftades **före syndafallet**, vilket innebär att den sjunde dagen inte kan vara den **”skugga”** som talas om i Kol 2:16-17 och som skulle upphöra att gälla när **”verkligheten själv...Kristus”** skulle dö på korset för vår skull (jämför Gal 4:9-11 och Rom 14:5-6). Före syndafallet fanns ingen **”skugga”** som pekade fram mot Jesu frälsningsverk.

Dessa sabbater som talas om i Kol 2:16-17, som alltså var skuggor, måste ha kommit till **efter syndafallet** eftersom de pekade fram mot Jesu frälsningsverk (precis som de djur som offrades i helgedomen i Jerusalem). I 3 Mos 23 kan vi läsa att Gud gav ett antal årliga högtider till **judarna** att fira. Dessa högtider firades alltså en gång om året på ett bestämt datum, vilket innebär att de firades på olika veckodagar varje år. Dessa årliga högtider innehöll ett antal årliga sabbatsdagar (se v 7, 8, 21,

24, 25, 27, 28, 35, 39). Det är dessa sabbater som talas om i Kol 2:16-17. De kom till efter syndafallet och upphörde att gälla när Jesus korsfästes, eftersom de var "en skugga" som upphörde att gälla när "verkligheten själv...Kristus" dog på korset.

Dessa årliga sabbater och högtider var en del av Mose lag, som upphörde att gälla när Jesus dog på korset. Mose lag får alltså inte blandas ihop med Tio Guds Bud (Guds lag). Bibeln skiljer tydligt på dessa två lagar, vilket tydligt framgår av följande bibeltexter:

*"Han (Gud) förkunnade för er sitt förbund som han befallde er att hålla, nämligen de tio orden. Och han skrev dem på två stentavlor. Herren befallde mig (Mose) på den tiden att jag skulle lära er stadgar och föreskrifter, som ni skall lyda i det land dit ni nu drar för att ta det i besittning."* (5 Mos 4:13, 14).

Dessa "stadgar och föreskrifter" som **Mose** skulle lära Israels folk var en separat och tydlig lag. Denna lag var skild från "de tio orden" som **Gud själv** "förkunnade för er sitt förbund" på Sinai berg. Gud förkunnade Tio Guds Bud för Israel, medan Mose undervisade Israel om "stadgar och föreskrifter" (även om de kom från Gud). Skillnaden mellan dessa två lagar framgår tydligt av Dan 9:11:

*"Hela Israel överträdde din (Guds) lag och vek av utan att höra din röst. Därför utgöts också över oss den förbannelse och den ed som står skriven i Guds tjänare Mose lag. Vi hade ju syndat mot honom."*

Här framgår tydligt att det talas om två lagar. "Din (Guds) lag" är Tio Guds Bud. "Din lag" och "Mose lag" har olika innehåll. Det finns ingen "förbannelse" nedskriven i Tio Guds Bud, men i Mose lag fanns många förbannelser och domar.

En tydlig skillnad mellan Tio Guds Bud och Mose lag är att Gud själv "skrev dem (Tio Guds Bud) på två stentavlor" (5 Mos 4:13, se även 2 Mos 31:18). Mose lag kom visserligen från Gud, men det var inte Gud själv utan Mose som skrev ned den: "Och Mose skrev upp denna lag...Då nu Mose hade fullständigt tecknat upp denna lags ord i en bok, bjöd han leviterna, som bar Herrens förbundsark, och sade: 'Tag denna lagbok och lägg den vid sidan av Herrens, er Guds förbundsark, så att den ligger där till ett vittne mot dig.'" (5 Mos 31:9, 24-26).

"Denna lag" (5 Mos 31:9) med "stadgar och föreskrifter" (5 Mos 4:14) skrevs alltså av Mose i en "lagbok" (5 Mos 31:26) som placerades "vid sidan av" förbundsarken (v 26). Som motsats skrevs Tio Guds Bud på två stentavlor (vilket markerade dess oföränderlighet och beständighet). Dessutom placerades dessa inte "vid sidan av" utan **inuti** förbundsarken: "Och i arken skall du lägga vittnesbördet som jag skall ge dig." (2 Mos 25:16, se även 2 Mos 31:18, 5 Mos 4:13 och Hebr 9:4).

De två olika lagarna, Tio Guds Bud och Mose lag, skrevs alltså av olika personer (även om innehållet i Mose lag kom från Gud). De skrevs på olika material. De placerades på olika ställen. De hade helt olika innehåll.

"Lagen med dess bud och stadgar" (Svenska Folkbibeln) som har upphört att gälla i Ef 2:15, handlar om en lag - Mose lag - som judarna förstört genom egna tillägg och felaktiga tolkningar. Denna lag hade judarna också försökt hålla för att förtjäna frälsningen. Allt detta hindrade hedningarna att ta emot evangeliet om Jesus Kristus (se v 11-19). I Apg 15:1 och 10-11 kan vi läsa mer om detta. I Kol 2:14-17 upprepas detta :

*"Stadgar (som) anklagade oss och låg oss i vägen"* i Kol 2:14 (1917 års översättning) hör ihop med "högtid...sabbat" i v 16. "Högtid...sabbat" försvann när Jesus dog på korset, eftersom dessa bara var "en skugga av... verkligheten själv...Kristus" i v 17.

Dessa "stadgar" som nämns i samband "högtid...sabbat" handlar inte om den sjunde dagens sabbat i Tio Gud Bud utan om de årliga högtider och sabbater som talas om i 3 Mos 23. Dessa gäller inte idag. De kom till efter syndafallet. Den sjunde dagens sabbat kom emellertid till i skapelsen, före syndafallet, och kan alltså inte vara "en skugga" som upphörde när Jesus dog på korset.

*"Stadgar (som) anklagade oss och låg i vägen"* i Kol 2:14 är alltså en parallell till "lagen med dess bud och stadgar" i Ef 2:15. Det handlar i båda fallen om Mose lag.

## Sabbaten

*"Jesus Kristus...som älskar oss och har friköpt oss från våra synder med sitt blod."* (Upp 1:5).

I Uppenbarelseboken 11:19 står det: *"Och Guds tempel i himlen öppnades, och hans förbundsark blev synlig i hans tempel."* Men vilket är då sambandet mellan förbundsarken i Guds tempel i himlen och den förbundsark som fanns i det tempel (tabernakel) som Mose upprättade? Hebr 8:5 förklarar detta samband. De levitiska prästerna i den jordiska helgedomen *"tjänar i den helgedom som är en avbild och en skugga av den himmelska helgedomen, enligt den föreskrift som Mose fick när han skulle bygga tabernaklet. Gud sade: 'Se till att du gör allt efter den förebild som du fick se på berget.'"*

Förbundsarken med Tio Guds Bud som fanns i den helgedom som Mose upprättade var *"en avbild"* av den förbundsark med Tio Guds Bud som idag finns i den himmelska helgedomen. Detta visar att den sjunde dagens sabbat är giltig ännu idag. Detta är ett starkt bevis för sabbatens giltighet i Nya Testamentet.

I Upp 15:5 står att *"templet i himlen, vittnesbördets tabernakel, öppnades". Vittnesbördets tabernakel* syftar på att Tio Guds Bud (vittnesbördet) finns förvarade i *"templet (tabernaklet) i himlen"*.

I 2 Mos 31:18 talas om *"vittnesbördets två tavlor, tavlor av sten, skrivna med Guds finger"*. Vittnesbördet är Tio Guds Bud, vilket inses genom att jämföra med parallelltexten i 5 Mos 4:13: *"Han (Gud) förkunnade för er sitt förbund som han bjöd er hålla, de tio orden, och han skrev dem på två stentavlor."* Gud själv skrev Tio Guds Bud - vittnesbördet – på två tavlor av sten.

Upp 15:5 visar att Tio Guds Bud finns förvarade i *"templet i himlen"*. Tio Guds Bud - med sabbatsbudet - som gäller idag är alltså exakt samma bud som gällde under Gamla Testamentets tid.

Vi såg tidigare att *"hans (Guds) förbundsark"* (Upp 11:19) innehåller Tio Guds Bud. Guds *"förbundsark"* i Upp 11:19 motsvarar Guds *"förbund som han bjöd er hålla, de tio orden"* i 5 Mos 4:13. Förbundet mellan Gud och hans folk i såväl Nya Testamentet som Gamla Testamentet är alltså Tio Guds Bud – som innehåller det oförändrade sabbatsbudet (se även 2 Mos 25:21-22 och Hebr 9:3-4).

Sabbaten (2 Mos 20:8-11) är en del av Guds testamente som gäller alla kristna efter Jesu död, se

Gal 3:15, Hebr 9:15-18. Nattvarden (med fottvagn) är en del av detta testamente, eftersom nattvarden "skrevs in" i testamentet strax före Jesu död (Joh 13:e kapitel). Söndagen "skrevs" aldrig in i detta testamente före Jesu död. Därför är det inte Guds vilja att vi skall hålla söndagen helig. Söndagen är inte en del av Guds testamente.

Ingen har rätt att med berätt mod ändra på Guds testamente eller förbund (testamente och förbund är samma grekiska ord). Den som gör det utestänger sig själv från himlen. Ingen kan bli frälst som medvetet överträder något av Tio Guds Bud, se Matt 7:13-27; Rom 14:21-23; 2 Kor 2:9, Jakob 2:10-12. Guds sanna barn följer **allt** ljus Gud ger dem, därför att de älskar honom och alltid vill göra honom till viljes (Joh 14:15, 21, 23, 24).

När Jesus i Matt 24:15-20 uppmanar sina lärjungar att be för att deras flykt från Jerusalem och Judeen (år 70 e Kr), från romarnas attacker, inte skulle ske på sabbaten, inser man att denna dag skulle vara helig även fyra decennier efter Jesu korsfästelse.

Genom hela Apostlagärningarna finns inte ett enda exempel på att de första kristna höll söndagen helig, däremot flera exempel på att de höll sabbaten helig, se till exempel Apg 13:14, 42-44, 16:13-14, 17:1-3, 18:4. Apg 13:42-44 är särskilt intressant eftersom Paulus och Barnabas, som talade i en synagoga, blev inbjudna att tala igen nästa sabbat. Paulus och Barnabas hade här en möjlighet att tala till folket nästa dag (på söndagen) i stället för att vänta en hel vecka till nästa sabbat. Vi kan emellertid läsa att *"följande sabbat samlades nästan hela staden (både judar och hedningar) för att höra Guds ord"* (Apg 13:44).

Gud gav GT:s Israel två tecken, som visade på förbundet mellan Gud och sitt folk, omskärnelsen (1 Mos 17:10-14) och sabbaten (2 Mos 31:15-17). Omskärnelsen upphörde att gälla när Jesus dog på korset (Rom 2:28-29, Gal 5:1-2). I Apg 15:e kapitel uppstod djup oenighet bland de jude-kristna i den första församlingen när Paulus och andra ledare i församlingen lärde ut att omskärnelsen inte längre var giltig, se v 1-2. Låt oss säga att sabbaten upphörde att gälla samtidigt med omskärnelsen. Då skulle säkerligen samma splittring ha uppstått i den första kristna församlingen. Det faktum att det inte står något om någon sådan splittring i Nya Testamentet är ett starkt bevis för sabbatens giltighet. Alla höll sabbaten i den första kristna församlingen. Därför behövde heller inte den första

kristna församlingen få någon uppmaning att hålla sabbaten.

När det gäller Mose lag - med omskärelsen - i Apg 15 (se v 1-2), så sade Petrus i v 10 (och v 11) att de som höll fast vid Mose lag inte skulle *"fresta Gud och lägga ett sådant ok på lärjungarnas axlar som varken våra fäder eller vi själva har orkat bära"* (v 10). Mose lag kom från Gud, men judarna förvanskade denna lag genom egna tillägg och som ett medel att förtjäna frälsningen genom egna gärningar. Oket i v 10 handlar alltså om Mose lag, med omskärelsen - vilket framgår av v 1. Petrus understrykte i v 11 att ingen kan förtjäna frälsningen genom att hålla Mose lag - med omskärelsen. *"Vi tror ju tvärtom att det är genom Herrens Jesu Kristi nåd som vi blir frälsta, vi på samma sätt som de (våra fäder)."* Omskärelsen upphörde dessutom att gälla vid Jesu död (se Rom 2:28-29, Gal 5:1-6). Det ok som Petrus talade om ovan handlar alltså inte om Tio Guds Bud.

Det bör understrykas att sabbatsdagen i Bibeln sträcker sig från solnedgång till solnedgång (se Neh 13:15-19).

Det kan nämnas att den sjunde dagen **fortfarande** heter "sabbat" på många länders egna språk. Som exempel kan nämnas språken i: Italien, Spanien, Portugal, Grekland, Ryssland, Polen, Rumänien, Bulgarien, Indonesien, Armenien, Ukraina, Polen, Somali, Etiopien – och många andra länders språk. Som kontrast kan nämnas att det inte finns ett enda språk där "sabbat" betyder den första veckodagen (söndag). Det är uppenbart att den första veckodagen aldrig betraktades som den bibliska sabbaten förrän religiösa ledare senare försökte ersätta sabbaten med söndagen som vilodag (se slutet av artikeln). I mer än 100 äldre och moderna språk har den sjunde veckodagen fått namnet "sabbat" eller ett fullt motsvarande namn.

## Herrens dag

*"Eftersom han (Jesus) lever för evigt, har han ett oföränderligt prästämbete. Därför kan han också helt och fullt frälsa dem som genom honom kommer till Gud, eftersom han alltid lever för att be för dem."* Hebr 7:24,25.

Jesus har **"all makt i himlen och på jorden"** (Matt 28:18). Därför erbjuder han som Överstepräst, genom sitt blod, syndernas förlåtelse och kraft till

seger över alla synder till varje ångerfull, botfärdig syndare. Han kan **"helt och fullt frälsa"** oss.

I Upp 1:10 står: *"På Herrens dag kom jag i Anden..."* Frågan är vad *"Herrens dag"* är för dag. En av Bibelns mest grundläggande tolkningsprinciper är att bibelställe skall med bibelställe förklaras. Eftersom vi redan sett att det inte finns något stöd för söndagsfirande i Bibeln kan det inte vara fråga om söndagen här.

För att förklara vad *"Herrens dag"* i Upp 1:10 är för dag är det viktigt att förstå att Jesus Kristus är Skaparen av himmel och jord, se Joh 1:1-3, Kol 1:14-17. Kristus instiftade sabbatsdagen på sjunde skapelsedagen (1 Mos 2:1-3).

Eftersom sabbaten instiftades på sjunde skapelsedagen kan den inte vara en dag som skall firas enbart av judarna. Sabbatsdagen instiftades två tusen år innan det fanns någon jude. Den var - och är - en gåva till hela mänskligheten. Det är därför Jesus i Mark 2:27 säger att *"sabbaten blev gjord för människan"* - och inte enbart för judarna.

Samtidigt säger Jesus att *"Människosonen (är) Herre...över sabbaten"* (v 28). En viktig anledning till varför judarna blev bortförda i fångenskap till Babylonien var på grund av sabbatsbrott (2 Krön 36:21). För att detta senare inte skulle upprepas när judarna återkom till Israel kringgärdade de sabbaten med så många restriktioner att den blev en börda. Sabbaten blev inte längre en glädje för dem. Jesus försökte återinföra den sanna innebörden och glädjen i sabbatsfirandet (Mark 2:27-28).

Ordet *"så"* (*"är Människosonen Herre också över sabbaten"*) i Mark 2:28 innebär att eftersom Jesus, i egenskap av Skaparen av himmel och jord, skapade sabbaten är han också *"Herre...över sabbaten"* (v 28), så att han kan avgöra dagens innehåll för judarna eftersom de förvanskade den, vilket framgår av v 23-26.

Orden *"Herre...över sabbaten"* i Mark 2:28 har sin motsvarighet i Upp 1:10 – *"Herrens dag"*, det vill säga sabbatsdagen. Jes 58:12-14 visar hur Gud ville att sabbaten skulle firas. Här finner vi en parallelltext till uttrycket **"Herrens dag"** i Upp 1:10, nämligen **"min (Herrens) heliga dag"** (Jes 58:13). I det fjärde budet finner vi ytterligare en parallelltext: *"Den sjunde dagen är Herrens, din Guds, sabbat."* (2 Mos 20:10).

*"Herrens dag" (Upp 1:10) är alltså sabbatsdagen.*

## Hebr 4

*"Dessa är de som...har tvättat sina kläder och gjort dem vita i Lammets blod." (Upp 7:14).*

Hebr 4:e kapitel har ofta missförstått eftersom det vid en ytlig läsning kan verka som om vilan i Kristus har ersatt den sjunde dagens vila. Först är det viktigt att konstatera att den vilan som talas om i Hebr 4 är den vila som erbjuds oss alla genom tron på Kristus och som vi också kan läsa om i Matt 11:28: *"Kom till mig, alla ni som arbetar och tyngda av bördor, så skall jag ge er vila."*

Ellen White skriver följande om vilan i Hebr 4 efter att först ha citerat verserna 9 och 11 i Hebr 4: *"Den vila som här talas om är nådens vila som kan fås genom att följa uppmaningen att sträva ivrigt. De som lär av Jesu mildhet och ödmjukhet finner vila när de tillämpar hans undervisning. Det är inte genom lättja, självisk bekvämlighet och sökande efter nöjen som man kan få vila. De som är ovilliga att ge Herren trogen, allvarlig, kärleksfull tjänst kommer inte att finna andlig vila varken i det här livet eller i det nästkommande. Det är endast genom allvarlig tjänst som man kan få frid och glädje i den helige Ande. Låt oss därför vara verksamma. Tala ofta ord som blir till styrka och inspiration för dem som lyssnar. Vi är alldeles för likgiltiga för varandra. Vi glömmar att våra medarbetare ofta behöver höra ord med hopp och uppmuntran. När någon har fått problem, kontakta honom då och tala tröstande ord till honom. Detta är sann vänskap."* (Ellen White, *Manuscript 42*, 1901).

Hebr 3 och 4 handlar om en varning till brevet mottagare - de judekristna - att inte upprepa judarnas tragiska misstag att utan en levande tro på Jesus Kristus försöka erfara Guds vila från syndens gärningar och försöka att förtjäna frälsningen genom sina egna gärningar. De judekristna (hebreerna) som var mottagare av detta brev stod uppenbarligen i fara att upprepa judarnas erfarenhet under de 40 åren i öknen som innebar att de utan en fullständig överlåtelse och levande tro på Kristus gick under i öknen. Författaren till hebreerbrevet behövde emellertid inte uppmana de judekristna att hålla sabbaten, som de kände väl till. Men vilket samband finns det mellan nådens vila och sabbaten i hebreerbrevet?

I Hebr 4:4 talas om att *"Gud vilade på den sjunde dagen från alla sina verk"* i skapelseveckan, vilket innebar att Gud gav oss exempel på hur vi skall vila på den sjunde dagen. I vers 9 talas om *"sabbatsvila"*, som är en översättning av det grekiska ordet *"sabbatismos"*, som kan översättas till *"hålla sabbat"*. Hebr 4:9 kan bokstavligen översättas till: *"Det återstår alltså för Guds folk att hålla sabbat"*. Om både vers 4 och vers 9 talar om sabbaten, utan att ens antyda att den sjunde dagens vila **ersatts** av vilan i Kristus, så måste det finnas ett samband mellan den sjunde dagens vila och vilan i Kristus.

Sabbatsvilan i Hebr 4: 9 **går in i** vilan som beskrivs i kapitel 3 och 4 för övrigt (där *"vila"* är översatt från ett annat grekiskt ord än *"sabbatismos"*). Detta leder oss till att tro att *"sabbatismos"* i v 9 i första hand handlar om nåden vila, som vi kan få genom tron på Kristus, precis som de övriga ställen i kapitel 3 och 4 som handlar om nådens vila (jämför Matt 11:28). Men precis som v 4 handlar v 9 **också** om sabbatsdagen.

*"Sabbaten" är "ett evigt tecken mellan mig (Gud) och Israels barn, ty på sex dagar gjorde Herren himmel och jord, men på sjunde dagen vilade han och tog sig ro." (2 Mos 31:16, 17).*

Sabbaten, som tidigare var ett tecken mellan Gud och Gamla Testamentets Israel, är nu ett tecken mellan Gud och **Nya** Testamentets Israel (Guds församling), eftersom Gamla Testamentets Israel förkastade frälsningen i Jesus Kristus, se Matt 21:42-45, Rom 2:28-29, 9: 6-9, Gal 3:26-29, 4: 22-31, Ef 2:11-22. Det nya Testamentets Israel har ärvt löftena och ansvaren från Gamla Testamentets Israel. De har också ärvt sabbaten, eftersom den inte endast tillhörde Gamla Testamentets Israel, då sabbaten kom till på sjunde skapelsedagen 2000 år innan det fanns någon jude - se citatet från 2 Mos 31:16, 17 ovan.

*"Håll mina sabbater heliga. De skall vara ett tecken mellan mig och er (Israel), för att ni skall veta att jag är Herren, er Gud." (Hes 20:20).* Se även **2 Mos 31:16, 17**.

Sambandet mellan nådens vila och sabbaten framgår av till exempel Hes 20:20 (se citatet ovan) och 2 Mos 31:16, 17. **Sabbaten är ett tecken på frälsningen och (det nya) förbundet mellan Gud och hans folk.** Frälsningen i Jesus medför sann vila på sabbatsdagen. Hebr 4:9, 10 (och v 4) visar att

vilan på den sjunde dagen fortfarande gäller. Gamla Testamentets Israel förkastade frälsningen i Jesus och gick därför miste om vilan som Jesus ger alla, både judar och hedningar, som tar emot hans evangelium (Matt 11:28-30). De gick även miste om den särskilda andliga vila som Gud ger under sabbaten till dem som har en levande tro på Jesus.

*"Jag gav dem också mina sabbater som ett tecken mellan mig och dem (Israel), för att de skulle veta att jag är Herren, som helgar dem." (Hes 20:12; se även 2 Mos 31:13).*

Denna vers visar att sabbaten är ett tecken på helgelsen (lydnaden), det vill säga ett tecken på Guds makt att **återskapa** oss och bevara oss från att falla i synd. Sabbaten är alltså ett tecken på både skapelsen och den **nya** skapelsen i Jesus Kristus.

*"Sabbaten är tecknet på lydnad. Den som av hjärtat lyder det fjärde budet kommer att lyda **hela** lagen"* (Ellen White, *Vägledning för församlingen*, del 3, s 17).

Den sista generationen av Guds folk har den sjunde dagen i själva hjärtat av det sista budskapet (se Upp 14:6-12). De lyder hela lagen, eftersom de av hjärtat lyder sabbaten, tecknet på helgelsen (lydnaden). De upphör med alla vardagliga "gärningar" under sabbatsdagen (Hebr 4:10) - "liksom Gud vilade från sina" gärningar under den sjunde skapelsedagen (Hebr 4:10) - för att uteslutande umgås med sabbatens Herre.

Gud skall ha ett fullmoget folk som är utan brist, eftersom Jesus är centrum i sabbaten, som är ett tecken på helgelsen (Upp 14:1-5, 12). Den sista generationen av Guds folk har en mer fullständig förståelse av Guds principer än någon tidigare generation i historien och skall därför nå en högre helgelsenivå.

Det kan påpekas att *"Guds ord...är en domare över hjärtats uppsåt och tankar"* (Hebr 4:12). Jesus är *"Guds Ord"* (Upp 19:13), det vill säga han kräver att hela vårt hjärta är överlämnat åt honom - även under den sjunde dagens vila - om vi skall kunna bli frälsta.

*"Ni skall söka mig, och ni skall också finna mig om ni söker efter mig av hela ert hjärta." (Jer 29:13).*

## Ett minnesmärke över såväl skapelsen som befrielsen från synden

*"Ty Kristi kärlek driver oss, eftersom vi är övertygade om att en dog för alla, och därför har alla dött. Och han dog för alla, för att de som lever inte längre skall leva för sig själva, utan för honom som dog och uppstod för dem." (2 Kor 5:14, 15).*

Två gånger är Tio Guds Bud nedskrivna i sin helhet i Bibeln. Första gången är i 2 Mos 20:1-17. Det finns inte någonting här som antyder att denna lag - eller någon del av den - bara skulle gälla judarna. Men vad skall man då säga om 5 Mos 5:6-21. Nio av de tio buden som framställs här är lika allmängiltiga som i 2 Mos 20. Sabbatsbudet är undantaget. I 5 Mos 5:15 står det: *"Kom ihåg att du var en slav i Egyptens land, och att Herren, din Gud, har fört dig ut därifrån med stark hand och uträckt arm. Därför har Herren, din Gud, befallt dig att hålla sabbatsdagen."*

För det första **talade Gud** Tio Guds Bud till sitt folk på Sinai berg i 2 Mos 20. I 5 Mos 5 är det **Mose som upplyser** Guds folk om Tio Guds Bud som Gud gett till dem. Mose säger i 5 Mos 5:12: *"Håll sabbatsdagen, så att du håller den helig, så som Herren, din Gud, har befallt dig."* Mose talar här om dåtid. När befällde Gud sitt folk att hålla sabbaten helig? Det skedde 40 år tidigare när Gud, enligt 2 Mos 20, gav dem Tio Guds Bud på Sinai. I 5 Mos 5 uppmanar Mose Guds folk att hålla sabbaten helig *"så som Herren, din Gud, har befallt dig"* (v 12) på Sinai 40 år tidigare.

Tio Guds bud i 5 Mos 5 kan därför **inte ersätta** Tio Guds Bud i 2 Mos 20 utan är i stället **ett tillägg** till Tio Guds Bud i 2 Mos 20.

I 2 Mos 20 framgår tydligt att Guds folk skulle hålla sabbaten helig till minne av skapelsen (jämför 2 Mos 31:16, 17). De skulle tillbe Gud och lyda hans bud eftersom Gud är Skaparen. Det bör understrykas att sabbaten, som kom till på den sjunde skapelsedagen, började existera 2000 år innan det fanns någon jude.

Men varför skiljer sig sabbatsbudet i 5 Mos 5 från sabbatsbudet i 2 Mos 20? Tydligt ville Gud påminna judarna om att de skulle behandla sina medmänniskor med kärlek precis som Gud visade kärlek mot judarna när han räddade dem från det

grymma slaveriet i Egypten. Precis innan judarna uppmanas att komma ihåg hur Gud räddade dem från slaveriet i Egypten (5 Mos 5:15) talas om att judarnas tjänare och tjänarinnor, deras djur och främlingarna som besökte dem skulle "få vila liksom du" (5 Mos 5:14). Judarna skulle behandla alla sina medmänniskor (och djur) kärleksfullt eftersom Gud behandlade judarna kärleksfullt när han räddade dem från Egyptens slaveri. Men Gud ville lära judarna något mer och djupare än detta.

5 Mos 5:12-15 visar att sabbaten, den sjunde dagen, är ett minne av Guds stora makt att befria från slaveri. I Rom 6:16 läser vi att "om ni gör er till slavar under någon och lyder honom, då är ni hans slavar och det är honom ni lyder, antingen under synden, vilket leder till död, eller under lydnaden, vilket leder till rättfärdighet".

Detta slaveri under synden är en parallell till Israels slaveri i Egypten. Precis som sabbaten var ett minne av judarnas befrielse från Egyptens slaveri genom Guds stora makt (5 Mos 5:12-15), har vi som "befriats från synden" (Rom 6:18) fått sabbaten som ett minne av Guds stora makt att befria varje ångerfull och botfärdig människa från syndens slaveri. Egypten symboliserar synden i Upp 11:8, där det talas om "den stora stad, som andligen talat kallas Sodom och **Egypten**, den stad där deras Herre också blev korsfäst". "Den stora stad" syftar här på Frankrike under den franska revolutionen och "Egypten" symboliserar den ogudaktiga ateism (under franska revolutionen) som den egyptiske kungen Farao gav uttryck för i 2 Mos 5:2 när han vägrade släppa Israels folk från det grymma slaveriet i Egypten.

Sabbatsbudet i 5 Mos 5 har visserligen en lokal tillämpning på judarna, men i djupare mening har det alltså en tillämpning på **Guds folk över allt och under alla tider**. Sabbatsbudet i 5 Mos 5 gäller alla som har en levande tro på Jesus Kristus, judar som hedningar, han som "frälser sitt folk från deras synder" (Matt 1:21), inte i dem.

Följande bibeltexter bekräftar att sabbaten är ett minnesmärke över Guds makt att befria oss från syndens slaveri:

*"Jag gav dem (Guds folk) också mina **sabbater** som ett tecken mellan mig och dem, för att de skulle veta att jag är Herren som **helgar** dem."* (Hes 20:12).

*"Mina **sabbater** skall ni (Guds folk) hålla, ty de är ett tecken mellan mig och er från släkte till släkte, för att ni skall veta att jag är Herren som **helgar** er."* (2 Mos 31:13).

*"Min frälsning kommer snart, och min rättfärdighet blir snart uppenbarad. Välsignad är den människa som gör så, den människoson som håller fast vid detta, den som håller sabbaten, så att han inte vanhelgar den, och avhåller sin hand från att göra något ont... De främlingar som har slutit sig till Herren, för att tjäna honom och älska Herrens namn och vara hans tjänare, alla som håller sabbaten, så att de inte vanhelgar den..."* (Jes 56:1, 2, 6).

*"De främlingar...som håller sabbaten"* (v 6) - som tillsammans med troende judar skulle ta emot "min frälsning" (v 1) - syftar på hedningarna. Detta understryker att sabbatsbudet i 5 Mos 5 är ett minne av Guds makt att befria från syndens slaveri och gäller hela mänskligheten, inte bara judarna.

Detta understryks ytterligare i Jes 56: 2 där vi läste om "den människa" (alltså inte bara judar)...som håller sabbaten - och som tar emot "min frälsning" (v 1).

Jes 56:1, 2 och 6 lär oss att troende judar och troende hedningar, som alltså tar emot frälsningen i Jesus, **också** tar emot sabbaten och den välsignelse som åtföljer frälsningen och firandet av sabbatsdagen ("välsignad är den **människa** som...) - tecknet på helgelsen (lydnaden).

Som vi tidigare sett gav Gud mänskligheten sabbaten som ett tecken på att Gud är Skaparen. **Sabbaten** gavs alltså också för att vara ett tecken på att Gud helgar dem som tar emot honom. Varför skall vi egentligen tillbe Gud? Jo, av två skäl, för att han har skapat oss och för att han är vår Frälsare. I Upp 4 och 5 framkommer detta tydligt. I kapitel 4 tillbeds Gud i egenskap av Skapare (se v 9-11). I kapitel 5 tillbeds Gud i egenskap av Frälsare (se v 12-14).

Nu blir det också lättare för oss förstå inledningen till Tio Guds Bud i 2 Mos 20:2 och 5 Mos 5:6 som säger samma sak: *"Jag är Herren, din Gud, som har fört dig ut ur Egyptens land, ut ur slavlägret."*

Tillsammans med den lokala tillämpningen på Gamla Testamentets Israel vill Gud här lära oss alla (även Nya Testamentets Israel) följande: Egypten

symboliserar synd i Bibeln (se Upp 11:8). Genom Israels befrielse från Egypten vill Gud lära oss att Israels befrielse från Egypten symboliserade Guds folks befrielse från synden genom Jesu Kristi blod – **genom alla tider**. De som tar denna lärdom till sig behöver inte riskera att falla i den fälla som innebär att försöka hålla Tio Guds Bud i egen kraft, utan Gud.

## Sabbatens innehåll

*”Om du hindrar din fot på sabbaten att utföra dina sysslor på min heliga dag, om du kallar sabbaten en fröjd och Herrens heliga dag en äredag, ja om du ärar den, så att du inte går dina egna vägar och inte gör vad du har lust till eller talar tomma ord, då skall du fröjda dig i Herren...” (Jes 58:13-14).*

*”Om någon bland er har ett enda får och det på sabbaten faller i en grop, griper han då inte tag i det och drar upp det? Hur mycket mer är inte en människa värd än ett får? Alltså är det tillåtet att göra gott på sabbaten.” (Matt 12:11-12).*

”Gudomlig nåd har bestämt att man skall se till sjuka och lidande och göra det arbete som behövs för att göra det angenämt för dem – det är en nödvändighet och inte en kränkning av sabbatsbudet. Men allt onödigt arbete skall undvikas.” (Ellen White, *Vägledning för församlingen*, del 2, s 192-193).

”Även om förberedelse för sabbatsdagen skall göras under hela veckan, skall fredagen vara den särskilda tillredelsedagen. Genom Mose sade Herren till Israels barn: *’I morgon är sabbatsvila, en Herrens heliga sabbat. Baka nu vad ni vill baka, och koka vad ni vill koka, men allt som är över skall ni ställa i förvar hos er till i morgon.’* (2 Mos 16:23) ... Herren sade till dem att detta arbete måste göras på fredagen, tillredelsedagen. Detta var en test för dem. Gud ville se om de ville eller inte ville hålla sabbaten helig...Förberedelserna för sabbaten skall avslutas på fredagen. Se till att alla kläder är i ordning och att all matlagning är utförd. Se till att skorna är putsade och att alla har badat.” (Ellen White, *Testimonies for the Church*, del 6, s 354-355).

”Han (Herren) manar till reform när det gäller sabbatsfirandet...Vi borde omsorgsfullt **vaka över sabbatens ingång och utgång**. Kom ihåg att varje ögonblick är avskild, helig tid.” (samma källa, s 353, 356).

”När sabbaten börjar, bör vi sätta en vakt för oss själva, för våra handlingar och våra ord, annars stjälar vi från Gud genom att använda för vårt eget nyttjande den tid som helt och hållet är Herrens tid... Det fjärde budet överträds i själva verket genom att **samtala** om världsliga ting eller genom att inlåta sig på ett lättsinnigt och ytligt samtal.” (Ellen White, *Testimonies for the Church*, del 2, s 703).

”Om vi verkligen vill helga sabbaten skulle vi inte ens tillåta **våra sinnen** att dröja vid världsliga ting.” (Ellen White, *Vägledning för församlingen*, del 2, s 193).

”För att nå de församlingar som behöver vår hjälp och ge dem det budskap som Gud önskar att de skall få höra, kan det bli nödvändigt för oss att resa på sabbaten. Men så långt det är möjligt skulle vi skaffa våra biljetter och göra alla nödvändiga förberedelser någon annan dag.” (Ellen White, *Testimonies for the Church*, del 6, s 360).

”Sabbaten skall bli stridsfrågan i den stora slutstriden där hela världen skall delta.” (samma källa, s 352).

## Ytterligare tankar

*”...Jag är korsfäst med Kristus, och nu lever inte mer jag, utan Kristus lever i mig. Och det liv som jag nu lever i köttet, det lever jag i tron på Guds Son, som har älskat mig och utgivit sig själv för mig.” (Gal 2:19,20).*

Vi har tidigare i den här artikeln visat att även om det inte finns något nedskrivet exempel på praktiskt sabbatsfirande i Bibeln före Israels uttåg ur Egypten, har vi gett exempel på överträdelse av andra bud i Tio Guds Bud långt före detta uttåg. Detta visar att Tio Guds Bud var kända ända sedan människans skapelse, annars skulle det inte varit synd att överträda dem. Men varför blev inte Tio Guds Bud som en helhet nedtecknat i Bibeln innan 2 Mos 20 (vid Sinai)? Detta är en fråga som förtjänar ett trovärdigt svar.

Det troligaste svaret är att Israel befann sig i en extrem situation efter uttåget ur Egypten. De hade varit slavar där i 400 år – i en nation som starkt präglades av avgudadyrkan. Allt talar för att Israels folk starkt påverkades av egyptiernas sätt att leva (se t ex 2 Mos 16:3, 4 Mos 11:4-5). Det fanns ingen

ursäkt för Israel att glömma Gud och hans principer i Egypten. Gud lät dem bo för sig själva i landet Gosen i Egypten (1 Mos 45:10, 2 Mos 8:22), så att de inte skulle besmittas av egyptiernas ogudaktiga liv. Men tydligen glömde Israel Gud och hans bud i stor utsträckning under vistelsen i Egypten.

Det är uppenbart att Tio Guds Bud måste ha varit kända bland Guds folk sedan människan skapades. Troligtvis förblev de kända av Guds folk genom muntlig överföring från generation till generation. När man tänker på mångfalden av lagar och föreskrifter som Gud gav till Israel i de 5 Moseböckerna är det logiskt att dra den slutsatsen att Israel glömt Tio Guds Bud och evangeliet om den kommande Frälsaren i så stor utsträckning att Gud behövde undervisa Israel om detta i grunden genom att skriva ned allt detta. Det räckte inte längre med muntlig överföring som tidigare.

En annan fråga som vissa bekännande kristna ställer sig är varför vi måste hålla sabbaten när vi blir frälsta av nåden, och endast av nåden (Ef 2:5). Eftersom vi inte kan bli frälsta genom att hålla sabbaten, kan vi då gå miste om frälsningen genom att inte hålla sabbaten, när vi fått kunskap om sabbatsbudet? Svaret är att vi blir frälsta av Guds nåd – genom tron på Jesus Kristus (Ef 2:8). Men det är gärningarna som visar om det finns en levande tro på Kristus. *"Tron i sig själv är död, om den inte har med sig gärningar."* (Jak 2:17). Det är därför aposteln talar om *"trons lydnad"* i Rom 1:5 och 16:26. Bryr vi oss inte om att hålla sabbaten helig, trots att vi fått ljus över sabbaten och alltså förstått att den fortfarande är giltig – då saknar vi en levande tro på Jesus Kristus.

Det går inte att förkasta ett av de tio buden och fortfarande tro att man kan bli frälst, eftersom Gud kräver att man följer allt ljus man fått av honom för att bli frälst (2 Kor 2:9, Rom 14:20-23, Jak 4:17). Den som menar sig hålla nio av de tio buden samtidigt som han förkastar ett av dem håller i själva verket inget av dem (Jak 2:10). Endast om vi följer allt ljus vi fått av Gud har vi den helige Ande (Apg 5:32). Utan den helige Ande kan vi inte lyda Guds lag (se Rom 8:4, 6 och 13).

Om vi verkligen är sanna kristna älskar vi Gud.

*"Vi älskar därför att han först har älskat oss"* (1 Joh 4:19), han som har dött för våra synders skull.

Den som verkligen älskar Gud lyder honom i **allt** som han uppenbarat för honom (Joh 14:15, 21). Om vi förkastar sabbaten, men menar att vi lyder Gud i allt annat, och därför tror att vi kan bli frälsta, bedrar vi oss själva. Vi har då upprorets anda i oss och skulle ta med oss upprorets anda till himlen om vi kom dit.

## Guds auktoritetsmärke och vilddjurets auktoritetsmärke

*"Och jag såg en annan ängel flyga högst uppe på himlen. Han hade ett evigt evangelium att förkunna för dem som bor på jorden, för alla folk och stammar och språk och folkslag. Han sade med hög röst: 'Frukta Gud och ge honom äran, ty stunden för hans dom har kommit. Tillbe honom som har skapat himlen och jorden, havet och vattenkällorna....En annan ängel, den tredje, följde dem och sade med stark röst: 'Den som tillber vildjuret och dess bild och tar dess märke på sin panna eller sin hand, han skall själv få dricka av Guds vredes vin, som oblandat hålls i Guds vredes bägare. Han kommer att plågas i eld och svavel...' (Upp 14:6-12).*

*I v 14-20 beskrivs Jesu återkomst. Det innebär att de tre änglarnas budskap i Upp 14:6-12 är Guds sista nådes- och varningsbudskap till mänskligheten före Jesu återkomst*

*I orden "tillbe honom som har skapat himlen och jorden, havet och vattenkällorna" (v 7, ovan) citeras praktiskt taget från det fjärde budet, sabbatsbudet, i 2 Mos 20:8-11: "Ty på sex dagar gjorde HERREN himlen och jorden och havet och allt vad som är i dem..."*

Uppmaningen att tillbe Skaparen innebär därför att (genom den helige Andes kraft) helga sabbatsdagen, skapelsens minnesmärke. Sabbaten är alltså lika giltig i Bibelns sista bok som i dess första bok, det vill säga lika giltig idag som när den kom till.

Sabbaten är Guds minnesmärke över skapelsen. Sabbatsdagen visar att Gud är Skaparen och är därför hans auktoritetsmärke.

Det är viktigt att förstå att de tre änglarnas budskap i Upp 14:6-12 hör ihop. Strax före Jesu återkomst skall hela mänskligheten ställas inför valet att **tillbe Skaparen (14:7) genom att hålla lördagen helig –**

eller **tillbe vilddjuret och ta dess märke (14:9) genom att hålla söndagen helig**. Lördagen (sabbaten) är alltså Guds auktoritetsmärke, medan söndagen är vilddjurets auktoritetsmärke.

De som i slutstiden vägrar att tillbe Skaparen och hålla sabbaten - Guds auktoritetsmärke - helig kommer i stället att tillbe vilddjuret och hålla söndagen - vilddjurets auktoritetsmärke - helig. Längre fram i den här artikeln skall visas att påvemakten säger att söndagen är påvemaktens auktoritetsmärke.

Anm: sabbaten skall firas från solnedgången på fredagen till solnedgången på lördagen.

De som genom den helige Andes kraft håller sabbatsdagen helig i slutstriden (och även de övriga buden) beskrivs i Upp 14:12: *"Här visar sig de heligas uthållighet: de håller Guds bud och bevarar Jesu tro."*

Nyckelordet i Upp 14:7 och 9 är ordet *"tillbedjan"*. I Matt 15:2-9 tillrättavisar Jesus fariseer och skriftlärde därför att de upphävde Tio Guds Bud genom att låta *"de äldstes stadgar"* (v 2) ta överhanden över Tio Guds Bud. Jesus tar här det femte budet (*"Hedra din far och din mor"*) som exempel) Jesus sade:

*"Förgäves dyrkar de mig, eftersom de lärar de förkunnar är människors bud."* (Matt 15:9).

I svenska bibelöversättningar står det *"dyrkar"* i ovanstående vers, men en synonymordbok visar att *"dyrkar"* och *"tillber"* har samma betydelse (i *King James Version* är det samma ord – *"worship"* i Matt 15:9 som i Upp 14:7 och 9).

Jesus vill alltså i Matt 15:9 lära oss att vi tillber Gud *"förgäves"* om vi medvetet håller oss till *"människors bud"* - till exempel när det gäller sabbatsbudet - i stället för Tio Guds Bud. Detta gäller **lika mycket i dag** som under slutstriden. Låt oss tänka på Jesu ord: *"Om ni älskar mig, håller ni mina bud."* (Joh 14:15. Se även 1 Joh 2:3, 4.).

## Guds sigill

*"Jesu, hans (Faderns) Sons, blod renar oss från all synd.", "Om vi bekänner våra synder är han trofast och rättfärdig, så att han förlåter oss våra synder och renar oss från all orättfärdighet." (1 Joh 1:7; 1:9).*

I Upp 7:1-8 talas om en grupp - de 144 000 - som skall ta Guds *"sigill på deras pannor"* (v 2-4). Eftersom de tre änglarnas budskap i Upp 14:6-12 förkunnas av de 144 000 enligt Upp 14:1 inses att de som tar Guds sigill på sina pannor är de som förkunnar och tar emot de tre änglarnas budskap.

Men vad är då Guds sigill? Både på Bibelns tid och senare har till exempel kungar satt sina sigill på de grundlagar de upprättat för sina regeringar. Ofta var sigillet någon slags stämpel. Då sigillet fanns på lagen hade den auktoritet. Även viktiga dokument måste ha kungens sigill för att bli giltiga.

I t ex 1 Kungaboken 21:8, Ester 3:12 och 8:8 finner vi bibliska exempel på sådana kungliga sigill (*ej* att förväxla med den helige Ande, som alla får vid sin omvändelse, se Ef 1:13).

Ett lands ledare satte sitt sigill också på de mynt han gav ut. Därmed garanterades deras värde. Ett exempel på ett kungligt sigill från vår egen tid är *"Carl XVI Gustaf, Sveriges konung"* på en svensk enkrona.

Guds sigill finns i Hans lag – Tio Guds Bud. Vi kan inte förvänta oss att det finns ett sigill med en verklig stämpel på Tio Guds Bud. Men Guds sigill måste innehålla Hans 1) namn, 2) beskrivande titel och 3) ange omfattningen av Hans rike.

Allt detta finner vi i ett - och endast ett - av Tio Guds Bud. Och det är i sabbatsbudet, det fjärde budet i 2 Mosebok 20:8-11:

*"...Ty på sex dagar gjorde HERREN himlen och jorden och havet och allt vad som är i dem..."*

1) Hans namn är HERREN, 2) Hans titel är SKAPAREN och 3) Hans rikes omfattning är HIMLEN OCH JORDEN, eftersom Han har skapat allting.

Vi såg att det står följande i Upp 14:7: *"Frukta Gud och ge honom äran, ty stunden för hans dom har kommit. Tillbe honom som har skapat himlen och jorden och havet och vattenkällorna."*

Som vi tidigare sade citeras här praktiskt taget från det fjärde budet. Uppmaningen att tillbe Skaparen innebär alltså att helga sabbatsdagen – skapelsens minnesmärke, genom den helige Andes kraft. Sabbaten är alltså lika giltig i Bibelns sista bok som

i dess första bok, det vill säga lika giltig idag som när den kom till.

I Rom 4:11 står det enligt grundtexten: "*Han (Abraham) tog emot omskärelsens tecken som ett sigill på den rättfärdighet genom tron, som han hade medan han ännu var oomskuren.*" (jämför 1917 års översättning). I vissa översättningar står det felaktigt "bekräftelse" i stället för "sigill" i denna vers.

"Tecken" och "sigill" är alltså samma sak, enligt denna vers.

I Hes 20:12 bekräftas att sabbatsdagen är Guds tecken: "*Jag gav dem också mina sabbater som ett tecken mellan mig och dem, för att de skulle inse att jag är Herren som helgar dem.*"

Strax före Jesu återkomst skall alltså hela mänskligheten ta emot antingen Guds sigill (tecken eller märke) eller vilddjurets märke. Eftersom Guds sigill eller märke är sabbatsdagen måste vilddjurets märke vara söndagen.

Enligt Upp 7:3 skulle Guds sanna församling ta emot Guds sigill "*på deras pannor*". Detta står som motsats till resten av mänskligheten som skall "*ta dess (vilddjurets) märke på sin panna eller sin hand*" (Upp 14:9).

Vad innebär "*panna*" och "*hand*" i ovanstående verser? Vad finns i pannan? Jo, förståndet, förmågan att tänka och fatta beslut. De som tar Guds sigill eller vilddjurets märke på pannan har fattat ett beslut att hålla sabbaten eller söndagen helig. Här är det frågan om religiös övertygelse.

En grupp människor skall ta vilddjurets märke på sin "*hand*", men inte på sin panna. Det innebär att de saknar religiös övertygelse. Hand symboliserar **handling**. De som tar vilddjurets märke på sin hand håller söndagen för att vinna personliga fördelar, utan att vara övertygad om att söndagen är Guds vilodag. Oavsett om man tar emot vilddjurets märke på pannan eller på handen så kommer man att gå under i "*eld och svavel*" (Upp 14:10). Dessa människor kommer att gå miste om det eviga livet. De som tar emot Guds sigill skall få det eviga livet som en gåva från Gud. Det är emellertid viktigt att hela mänskligheten skall få tillräckligt ljus över sabbatsbudet för att kunna fatta ett rätt beslut. Men tyvärr skall de flesta låta sig bedras genom falska

tecken och under, se Matt 24:24, 2 Tess 2:8-12, Upp 13:13-14 och 19:19-21.

## Var kommer söndagen ifrån?

Söndagen heter som bekant "Sun-day" på engelska som bokstavligen betyder "sol-dag" (bara för att ta ett exempel). Detta är ingen tillfällighet. Söndagen, den första dagen i veckan, har sitt ursprung i soltillbedjan.

"Söndagen var den dag som hedningarna i allmänhet höll helig för att tillbe och ära deras främste gud, solen." (David Jennings, D.D., född 1691, en kunnig skribent när det gäller forntiden, skrev detta i *Jewish Antiquities*, bok 3, kapitel 3).

"De allra tidigaste tyskarna var hedningar och tillägnade den första veckodagen för att tillbe solen, och därför kallas denna dag fortfarande Sunday (soldag) på det engelska språket." (*Verstegan's Antiquities*, s 10, London, 1605 e Kr).

"De som tillbad Mithra höll söndagen helig, eftersom Mithra betraktades som 'den oövervinnerliga solen'" (W. de.c. Ravenel från Smithsonian Institute, Washington, D.C., USA, i ett brev från 21 november, 1923, citat under rubriken 'Sunday' (Söndag), s 3).

"Söndagen, över vilken solen härskade, var särskilt helig." (Franz Cumont, Ph.D., LL.D., i *The Mysteries of Mithras*, s 167, Chicago, 1910, s 190-192).

"Söndagen var den dag på vilken hedningarna högtidligen tillbad solen och kallade den soldagen (Sunday)" (Thomas H. Morer, *Dialogues on the Lord's Day*, s 32, London).

"Söndagen (Sunday) hette så eftersom denna dag i äldre tider tillägnades solen - för att man tillbad solen på denna dag." (*Webster's International Dictionary*).

## Varför började kristna hålla söndagen helig?

"Den överhöghet som tilldelades *dies solis* (solens dag) bidrog säkert också till att man allmänt erkände söndagen som en helgdag." (*Astrology and Religion*, s 163).

"Hedningarna var avgudadyrkare som tillbad solen, och söndagen var deras heligaste dag. För att nå

dessas människor tycks det både naturligt och nödvändigt att göra **söndagen till den kristna församlingens vilodag**... Vid den här tiden (ett par århundraden efter apostlarnas död) blev det nödvändigt för församlingen att antingen införa hedningarnas dag eller förmå hedningarna att ändra sin dag. Att ändra hedningarnas dag skulle ha varit en förolämpning och en stötesten för dem. Den kristna församlingen kunde helt naturligt nå dem bättre genom att hålla hedningarnas dag.... Det fanns inget behov av att orsaka onödig förolämpning genom att vanhedra hedningarnas dag.” (William Frederick, *Three Prophetic Days, or Sunday the Christians' Sabbath*, s 169-170).

“De första kristna hade accepterat den judiska sjudagarsveckan med dess sju numrerade veckodagar. Men vid slutet av 200-talet e Kr började den ersättas av planet-veckan. På 300-talet och 400-talet blev de hedniska namnen (på veckodagarna) allmänt accepterade i den västra delen av den kristna världen. Att kristna använde planetnamn vittnar om det växande inflytandet av astrologiska teorier som införts av omvända (till kristendomen) från hedendomen... Under dessa århundraden hade spridningen av österländsk soltillbedjan, särskilt tillbedjan av 'Mithra', i den romerska världen lett till att hedningarna ersatt lördagen (eng: Saturday) med **solens dag som den främsta dagen** i planetveckan... På detta sätt blev en hednisk institution inplantad i kristenheten” (*Rest Days*, professor H. Webster, s 220-221).

”Om vi tror på levnadsteckningarna under Augustinus tid utformade den (den romerske) kejsaren Elagabalus (201-222 e Kr), son till senatoren Varius Marcellus, en mer ambitiös plan med **en universell religion**. Judarna, samariterna, och till och med kristna, skulle sammansmältas och gjutas om till **ett stort system**, där **solen** skulle bli det **främsta** föremålet för tillbedjan... Det hävdades öppet att tillbedjan av solen, i Elagabalus namn, skulle ersätta all annan tillbedjan.” (Dean Henry Hart Milman, bok 2, kapitel 8, paragraferna 20 och 22, *The History of Christianity*).

“(Den romerske kejsaren) Konstantins (c:a 280-337 e Kr) hängivenhet gällde i synnerhet solen ... Solen prisades universellt som Konstantins oövervinnerliga vägvisare och beskyddare.” (Gibbon, *Decline and Fall of the Roman Empire*).

Den romerske kejsaren Konstantins hängivenhet för solen fick honom, år 321 e Kr, att försöka förmå

alla att fira den dag som tillägnades tillbedjan av solen (de som deltog i åkerbruket var undantagna). Han gjorde solens dag, dvs söndagen, till en laglig högtidsdag i hela det romerska imperiet genom att förklara: ”Alla domare och stadsmänniskor och hantverkare av alla slag skall vila på *solens vördnadsbjudande dag*.” – Påbud utfärdat av kejsar Konstantin den 7 mars, 321 e Kr. (Codex Justinianus 3.12.3, översatt av Philip Schaff, *History of the Christian Church*, 5:e upplagan, (New York, 1902), 3:380, anm 1).

”Han (kejsar Konstantin) var i bästa fall bara hälften hedning, hälften kristen, som kunde söka förena tillbedjan av Kristus med tillbedjan av Apollo. Konstantin hade namnet på den ene och gestalten av den andre ingraverat på sina mynt, och befallde att söndagen skulle firas med namnet *dies solis* (solens dag)” (*Encyclopedia Britannica, ninth edition, article 'Sunday'*, citerad i *Fathers of the Catholic Church*, s 323).

”Kvarhållandet av det gamla hedniska namnet 'Dies Solis', eller 'solens dag', berodde till stor del på föreningen av hedendom och kristendom där den första dagen på veckan, som Konstantin anbefallde för sina undersåtar - såväl hedningar och kristna - skulle firas av dessa som '*solens vördnadsbjudande dag*'... Det var hans avsikt att få olika religioner i imperiet att passa ihop under en gemensam institution.” (Dean Stanley, *Lectures on the History of the Eastern Church*, s 184).

“Under den första delen av 300-talet utfärdade kejsar Konstantin en lag som gjorde söndagen till en allmän högtidsdag genom hela det romerska imperiet. Solens dag hedrades av hans hedniska undersåtar och ärades av kristna. Det var kejsarens målsättning att förena hedendomens och kristendomens motstridiga intressen. Biskoparna i (den romerska) kyrkan uppmanade honom outtröttligt att göra detta. Biskoparna, som var ärelystna och törstade efter makt, insåg att om samma dag firades av såväl kristna som hedningar, skulle detta medföra att det blev lättare för hedningarna att ta emot kristendomen. Härigenom skulle (den romerska) kyrkans makt och härlighet stärkas. Men medan många gudfruktiga kristna gradvis leddes till att betrakta söndagen som helig i viss utsträckning, betraktade de fortfarande den sanna sabbaten som Herrens heliga dag och firade den i lydnad för det fjärde budet. Den store bedragaren (Satan) hade ännu inte fullbordat sitt

verk. Han var besluten att samla den kristna världen under sin fana och att utöva sin makt genom sin ställföreträdare, den stolte översteprästen som gjorde anspråk på att vara Kristi representant. Med hjälp av halvömsvända hedningar, ärelystna prelater och världsligt sinnade människor inom (den romerska) kyrkan nådde han sitt mål. Då och då hölls stora kyrkomöten där högt uppsatta personer inom (den romerska) kyrkan samlades från hela världen. På nästan varje sådant kyrkomöte nedvärderades sabbatsdagen som Gud hade instiftat, medan söndagen upphöjdes i motsvarande grad. På detta sätt hedrades slutligen den hedniska högtidsdagen som en gudomlig institution. Den bibliska sabbaten, däremot, förklarades vara en kvarleva från judendomen, och det uttalades förbannelser över dem som firade den.” (Ellen White, *The Great Controversy*, s 53).

## Vad säger den romersk-katolska kyrkan om söndagen?

När den romerske kejsaren Konstantin, som var en hednisk soldyrkare, kom till makten år 313 e Kr gjorde han kristendomen till en laglig religion. Han genomdrev en söndagslag den 7 mars 321 e Kr som lød: ”Alla domare och stadsmänniskor och hantverkare av alla slag skall vila på *solens vördnadsjudande dag*. ” (Codex Justinianus 3.12.3, översatt av Philip Schaff, *History of the Christian Church*, 5:e upplagan, (New York, 1902), 3:380, anm 1).

Ovanstående söndagslag bekräftades officiellt av den romersk-katolska kyrkan. Vid kyrkomötet i Laodicea år 364 e Kr tillkom en strängare söndagslag än den som trädde i kraft 321 e Kr. Den romersk-katolska kyrkan stod bakom denna söndagslag (som alltså tillkom 364 e Kr) som lød på följande sätt:

”Kristna skall inte följa judiska seder och vara sysslolösa på lördagen utan skall arbeta på den dagen. Men Herrens dag skall de hedra på ett särskilt sätt, och som kristna skall de inte arbeta på den dagen (söndagen) om det är möjligt. Om de emellertid upptäcks med att följa judiska seder genom att fira lördagen, skall de inte få tillträde till Kristus.” (Strand, op.cit., citerar Charles J Hefele, *A History of the Councils of the Church*, (Edinburgh, 1876) 316).

Ur en katolsk lärobok kan vi läsa följande:

Fråga: Vilken dag är sabbatsdagen?

Svar: Lördagen är sabbatsdagen.

Fråga: Varför firar vi söndagen i stället för lördagen?

Svar: Vi firar söndagen i stället för lördagen eftersom den katolska kyrkan på kyrkomötet i Laodicea (364 e Kr) överförde sabbatens helighet från lördag till söndag.

(Peter Geierman, C SS R, *The Convert's Catechism of Catholic Doctrine*, s 50).

“Bevisa för mig utifrån Bibeln, och endast Bibeln, att jag är bunden till att hålla söndagen helig. Det finns ingen sådan lag i Bibeln. Det är en lag som kommer från den katolska kyrkan och ingen annanstans. Den katolska kyrkan säger att genom den katolska kyrkans **gudomliga makt** upphäver den katolska kyrkan sabbatsdagen och befäller dig att hålla den första dagen på veckan. Hela den civiliserade världen böjer sig ned i vördnadsfull lydnad för den heliga katolska kyrkans befallning.” (Thomas Enright, CSSR, president i Redemptorist College (romersk-katolskt), Kansas City, MO, 18 febr 1884).

Katolska kyrkan hävdar följande:

“Påven har makt att förändra **tider**, upphäva **lagar** och lösa från allting, till och med från **Kristi gudomliga bud**. Påven har auktoritet och har ofta använt den för att upphäva Kristi befallning” (*Decretal, de Tranlatic Episcop*).

“Du kan läsa Bibeln från 1 Mosebok till Uppenbarelseboken och inte finna en enda rad som ger laglig kraft och giltighet åt att hålla söndagen helig. Bibeln hävdar att det religiösa firandet av lördagen skall upprätthållas, en dag som vi (katoliker) aldrig förklarar helig”. (Kardinal Gibbons, i *Faith of Our Fathers*, 92:a utgåvan, s 89).

“Gud gav helt enkelt sin (katolska) kyrka makten att fastställa dag eller dagar som kyrkan skulle anse vara lämpliga som heliga dagar. Kyrkan valde söndagen, den första dagen i veckan, och med tiden fastställde kyrkan ytterligare dagar som heliga dagar”. (Vincent J. Kelly, *Forbidden Sunday and Feast-Day Occupations*, s 2).

Från *The Catholic Mirror*, Kardinal Gibbons officiella tidning, kunde man den 23 sept 1893 läsa följande:

”Över tusen år innan det fanns en protestant ändrade den katolska kyrkan i kraft av sin gudomliga kallelse dagen (för vila) från lördagen till söndagen...Den kristna sabbaten är därför den katolska kyrkans erkända avkomma...och detta utan ett ords invändning från den protestantiska världen.”

”Förståndet och det sunda förnuftet kräver att man accepterar ett av följande två alternativ: antingen protestantism och helighållandet av lördagen, eller katolicism och helighållandet av söndagen. Kompromisser är omöjliga.” (*The Catholic Mirror*, 23 dec 1893).

I en katolsk tidning kunde man läsa följande: ”Protestanter... accepterar söndagen i stället för lördagen som dagen för allmän tillbedjan efter det att den katolska kyrkan gjorde förändringen...Men protestanter tycks inte inse att de genom att fira söndagen accepterar auktoriteten hos (den katolska) kyrkans talesperson, påven.” (*Our Sunday Visitor*, 5 februari, 1950).

”Söndagen är en katolsk institution, och dess anspråk på firande kan bara försvaras utifrån katolska principer...Från början till slutet i Bibeln finns inte en enda vers som försvarar överföringen av allmän tillbedjan varje vecka från veckans sista dag till veckans första dag.” (*Catholic Press*, Sydney, Australien, Augusti, 1900).

”Protestantism, som förkastar (den katolska) kyrkans auktoritet, har inga goda skäl för att hålla söndagen helig, och borde rent logiskt hålla lördagen som sabbat.” (John Gilmary Shea, i the *'American Catholic Quarterly Review'*, januari 1883).

“(Den katolska) kyrkan ändrade firandet av sabbaten till firandet av söndagen i kraft av sin gudomliga, ofelbara auktoritet som hon fått av sin grundare, Jesus Kristus. Den protestant som säger att Bibeln är den enda vägledaren i trosfrågor har ingen befogenhet att fira söndagen. I det här avseendet är sjundedagsadventisterna de enda konsekventa protestanterna.” (*The Catholic Universe Bulletin*, 14 aug 1942, s 4).

Den romersk-katolska kyrkans anhängare förklarar att ”när protestanterna håller söndagen helig är det en hyllning som de, trots sin inställning, ger åt (den

katolska) kyrkans auktoritet”. (Mgr. Segur, *Plain Talk About Protestantism of Today*, s 213).

Som tecknet på den katolska kyrkans auktoritet hänvisar katolska författare till ”förändringen av sabbaten till söndagen, vilket protestanterna godkänner...eftersom de håller söndagen helig och därmed erkänner (den katolska) kyrkans makt att införa högtider och att förklara det som synd när man inte håller dessa högtider heliga”. (Henry Tuberville, *An Abridgment of the Christian Doctrine*, s 58).

”Naturligtvis hävdar den katolska kyrkan att förändringen (av sabbatsdagen till söndagen) var hennes gärning...Och denna gärning är **ett märke** på hennes kyrkliga auktoritet i religiösa frågor.” (Kardinal James Gibbons i ett brev till J F Snyder den 11 nov 1895, genom Gibbons kansler, H F Thomas).

”Söndagen är vårt **auktoritetsmärke**...kyrkan (den katolska) står över Bibeln, och överförandet av sabbatsfirandet (till söndagen) är ett bevis på detta faktum.” (*Catholic Record of London*, Ontario, 1 sept 1923).

”Han skall sätta sig i sinnet att förändra heliga tider och lagar...” (Dan 7:25).

”Satan...arbetade för att fördärva sabbaten, eftersom den är tecknet på Kristi makt.” (Ellen White, *Desire of Ages*, s 283, 284).

”Jag gav dem (Guds folk) också mina sabbater, till att vara ett tecken mellan mig och dem, för att de skulle veta att jag är Herren som helgar dem” (Hes 20:12)...Sabbaten hänvisar dem till **skapelseverket** som ett bevis på hans (Kristi) makt att återlösa.” (samma källa, s 289).

## En jämförelse mellan Guds Tio Bud i Bibeln (å ena sidan) och de tio buden i den katolska och i den protestantiska katekesen (å andra sidan)

Det är stora skillnader mellan Guds Tio Bud i Bibeln (2 Mos 20) och de tio buden i den katolska katekesen och i den protestantiska katekesen. Trots reformationen behöll protestanter den katolska versionen av de tio buden, så att den katolska

versionen av de tio buden blev en del av den protestantiska katekesen. Så har det förblivit ända tills idag (se nästa sida).

Under medeltiden tog påvemakten bort det andra budet i Guds lag som förbjuder tillbedjan av bilder och statyer. Genom att ta bort det andra budet kunde denna kyrka tillbe bilder av Maria, helgon m fl utan att lagen förbjöd detta (se nästa sida).

Samtidigt **delade** kyrkan det tionde budet - begärelsebudet – så att det budet blev **två** bud. På detta sätt bibehölls tiotalet i den nya lagen. I 2 Mos 20:17 står att *"Du skall inte ha begär till din nästas hus"* före *"Du skall inte ha begär till din nästas hustru"*. I 5 Mos 5:21 är ordningen den omvända. Där står *"Du skall inte ha begär till din nästas hustru"* före *"Du skall inte ha lust till din nästas hus"*. Detta bekräftar att detta bud - begärelsebudet – inte kan delas.

Förändringen av Guds Tio Bud, samt många andra förändringar av Bibelns lära, var följden av gradvis växande förfall inom kristenheten efter apostlarnas död. Reformatorerna tog avstånd från många av påvemakten villfarelser. Men de kom inte så långt att de återupprättade Guds lag som den beskrivs i 2 Mos 20:1-17 och 5 Mos 5:6-21.

**SE NÄSTA SIDA!**

**Guds Tio Bud  
2 Mos 20:1-17**

- (1). Du skall inte ha andra gudar vid sidan av mig.
- (2). Du skall inte göra dig någon bildstod eller någon avbild av något uppe i himlen eller nere på jorden eller i vattnet under jorden. Du skall inte tillbe dem eller tjäna dem. Ty jag är Herren, din Gud, en nitälskande Gud, som låter straffet för fädernas missgärning drabba barnen intill tredje och fjärde led, när man hatar mig, men som visar nåd mot tusenden när man älskar mig och håller mina bud.
- (3). Du skall inte missbruka Herrens, din Guds namn, ty Herren skall inte låta den bli ostraffad som missbrukar hans namn.
- (4). Tänk på sabbatsdagen, så att du håller den helig. Sex dagar skall du arbeta och uträtta alla dina sysslor. Men den sjunde dagen är Herrens, din Guds, sabbat. Då skall du inte utföra något arbete, inte heller din son eller din dotter, din tjänare eller tjänarinna eller din boskap, och inte heller främlingen som bor hos dig inom dina portar. Ty på sex dagar gjorde Herren himlen och jorden och havet och allt som är i dem, men på den sjunde dagen vilade han. Därför har Herren välsignat sabbatsdagen och gjort den till en helig dag.
- (5). Hedra din far och din mor, så att du får leva länge i det land som Herren, din Gud, ger dig.
- (6). Du skall inte dräpa.
- (7). Du skall inte begå äktenskapsbrott.
- (8). Du skall inte stjäla.
- (9). Du skall inte bära falskt vittnesbörd mot din nästa.
- (10). Du skall inte ha begär till din nästas hus. Du skall inte ha begär till din nästas hustru, inte heller till hans tjänare eller tjänarinna, hans ox eller hans åsna eller något annat som tillhör din nästa.

**Den katolska katekesen och den protestantiska katekesen**

- (1). Du skall inte ha andra gudar vid sidan av mig.
- (2). Du skall inte missbruka Herrans, din Guds namn, ty Herren skall inte låta den bli ostraffad som missbrukar hans namn.
- (3). Tänk på sabbatsdagen, så att du håller den helig.
- (4). Hedra din far och din mor, så att du får leva länge i det land som Herren, din Gud, ger dig.
- (5). Du skall inte dräpa.
- (6). Du skall inte begå äktenskapsbrott.
- (7). Du skall inte stjäla.
- (8). Du skall inte bära falskt vittnesbörd mot din nästa.
- (9). Du skall inte ha begär till din nästas hus.
- (10). Du skall inte ha begär till din nästas hustru, inte heller till hans tjänare eller tjänarinna, hans ox eller hans åsna eller något annat som tillhör din nästa.

*”Ty Guds nåd har uppenbarats till frälsning för alla människor. Den fostrar oss att säga nej till*

*ogudaktighet och världsliga begär och att leva anständigt, rättfärdigt och gudfruktigt i den tid som nu är, medan vi väntar på det saliga hoppet, att vår store Gud och Frälsare Jesus Kristus skall träda fram i härlighet. Han har offrat sig själv för oss för att friköpa oss från all laglöshet och rena åt sig ett egendomsfolk, som är uppfyllt av iver att göra goda gärningar.” (Tit 2:11-14).*